

DÜNYA KAYISI BAŞKENTİ

MALATYA EKONOMİSİ

EKONOMİYE GENEL BAKIŞ

Tarihsel süreç içerisinde "doğunun batısı batının doğusu" olarak tanımlanan Malatya, bugün de aynı konumunu sürdürmekte olup sosyo-ekonomik yapısı nedeniyle bölgesinde önemli bir cazibe merkezi durumundadır. İlin bugün ulaştığı ekonomik gelişim düzeyinde Malatya ile özdeşleşen kayısı yetiştiriciliğinin etkisi yadsınamayacak düzeydedir. Malatya için ilahi bir lütf olarak da kabul edilebilecek olan kayısı, özellikle 80'li yıllardaki dışa açık ekonomiye geçiş sürecinde önemli bir ihracat ürünü haline gelmiş ve ilin ekonomik gelişimine büyük katkı sağlamıştır/sağlamaktadır. Malatya, ekonomik gelişmesinin temelinde Kayısı yetiştiriciliğini önemli yer tutmaktadır.

DPT tarafından **2003 yılında** yayınlanan "**İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması**" sonucuna göre Malatya il geneli olarak tüm iller içerisinde sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasında **41. sırada** yer almıştır. Kalkınma Bakanlığı tarafından yapılan "2011 Yılı İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması"na göre ise Malatya 81 il arasında 42. sırada yer almaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu tarafından yapılan İllerde Yaşam Endeksi-2015 sıralamasında Malatya tüm iller sıralamasında 53. sırada yer almıştır. Ekonomi ve Dış Politika Araştırma Merkezi (EDAM) Türkiye İçin Bir Rekabetçilik Endeksi-2023 araştırmasına göre

yılı verilerine göre Türkiye'de Kişi Başına Düşen GSYİH miktarı 15.326 Dolar iken, Malatya'da Kişi Başına Düşen GSYİH miktarı 11.146 Dolardır.

Kişi Başına Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (Dolar)

YIL	2008	2010	2012	2014	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Türkiye	10.931	10.560	11.588	12.112	10.883	10.602	9693	9.213	8.598	9.592	13.243	10.659	15.326
Malatya	6.223	6.234	6.868	6.954	6.496	6.180	5374	5.357	5.234	5.355	7.794	5.646	11.146

Malatya'nın kişi başına GSYH'nin ülke ortalamasına yakınsaması 2006 yılında %56,8 iken 2017 yılında %58,3, 2018 yılında, %55,5, 2020 yılında % 60,8, 2021 yılında % 55,8, 2022 yılında %53 ve 2023 yılında % 58,8, 2024 yılında ise %72,7 düzeyindedir.

Gayri Safi Yurtiçi Hasıla'nın Sektörel Dağılımı

2024 yılı TÜİK verilerine göre; Malatya'da GSYH'nin %54,1'i hizmet sektöründe, %36,0'ı sanayi sektöründe ve %9,9'u tarım sektöründe yer almaktadır.

SANAYİ

İlimiz, 80'li yıllara kadar sanayileşmesi büyük ölçüde kamu yatırımlarına (Sümerbank, Tekel ve Şeker Fabrikaları gibi) bağımlı iken, daha sonra özel teşebbüs eliyle kalkınma yolunda önemli atılımlar yapmaya başlamıştır.

Söz konusu kalkınma hamlesinin altında yatan en önemli nedenler; Malatya için önemli bir gelir kaynağı olan kayısının il ekonomisine sağladığı parasal kaynak, devletçe verilen yatırım teşviklerinin amacına uygun kullanılması, KSS ve Organize Sanayi Bölgeleri gibi sanayi alt yapısı yatırımların kamu tarafından yapılmasıdır. Organize Sanayi Bölgeleri ve Küçük Sanayi Sitelerinin kurulması ile birlikte İlimizde hızlı bir sanayileşme süreci başlamıştır.

DÜNYA KAYISI BAŞKENTİ

1. Organize Sanayi Bölgesi I. Organize Sanayi Bölgesinin toplam sanayi alanı 1.563 hektar olup toplam sanayi parseli 503 adet, tahsis edilen sanayi parsel sayısı 328'dir. I. OSB'de 269 tesis üretimini sürdürmekte, inşaat halindeki sanayi parseli 49, proje aşamasında sanayi parseli 26, tahsise hazır sanayi parseli ise 13 adettir. Kamulaştırma sonrası oluşacak sanayi parseli ise 180 adettir. Firmalar ağırlıklı olarak tekstil, gıda, mobilya ve inşaat sanayi sektöründe yer almakta ve toplam parsel doluluk oranı %65,2'dir. I. OSB'de toplamda 15.156 kişi istihdam edilmektedir.

2. Organize Sanayi Bölgesi; Toplam sanayi alanı 300 hektar olup parsel sayısı 157, parsellerin tamamı tahsis edilmiştir. 141 adet müteşebbis üretim yapmaktadır. Üretimde olan firmalardaki çalışan sayısı 9835 kişidir. Firmalar ağırlıklı olarak tekstil ve gıda sektöründe faaliyet göstermektedir.

Darende Organize Sanayi Bölgesi; Darende İlçemizde 48 hektarlık alan üzerinde kurulmuştur. Altyapısı tamamlanarak 26 parsel üretilmiş, 16 adet parsel tahsis edilmiş; 3 firma üretime geçmiş, 3'ü bitmiş olup üretime henüz başlamamış 1 firma inşaatı devam etmektedir.

Malatya Tarıma Dayalı İhtisas (Besi) Organize Sanayi Bölgesi

Besi OSB Yazıhan İlçesinde 3.128 dekar alanda 99 besi işletmesi (12.450 hayvan kapasiteli), günlük 150 büyükbaş kapasiteli Kesimhane-Et Entegre Tesisi, Soğuk Hava Deposu, Yem Fabrikası, 5 MB'lık GES, Biyogaz ve Arıtma Tesisinden müteşekkil olarak kurulmuştur. 1. Etap olarak 1.800 dekar alan, 12.450 büyükbaş hayvan kapasiteli 58 parsel ve yukarıda belirtilen diğer tesisler ile elektrik, aydınlatma ve su altyapısı tamamlanmış olup parsel tahsisi çalışmaları devam etmektedir.

Teknoloji Geliştirme Bölgesi

İnönü üniversitesi öncülüğünde üniversite-sanayi iş birliğini geliştirmek, inovasyon ve Ar-Ge alanında çalışmalar yapmak, ileri teknoloji ve katma değeri yüksek ürünlerin üretilmesini sağlamak amacıyla 6.300 metrekare kapalı alanı olan TGB kurulmuştur. TGB'de 61 ofis yer almaktadır. Halen 82 firma faaliyetini sürdürmektedir. Firmaların büyük çoğunluğu bilişim/yazılım sektöründe faaliyet göstermektedir.

İş Geliştirme Merkezi (İŞGEM)

II. Organize Sanayi Bölgesinde 8,315 m²'lik alanda, 5.793 m² kapalı alanı olan ve 49 adet kiralanabilir alandan oluşan İŞGEM 2014 yılında tamamlanmıştır. AB hibe desteği ile 3 ilde kurulan İŞGEM'lerden birisi olan Malatya İŞGEM'de 2025 yılı itibari ile 55 işletme faaliyetini sürdürmektedir.

Küçük Sanayi Siteleri

İlimizde 6 adet Bakanlığımızın kredi desteği ile yapılan KSS ve 2 tane de özel girişimlerle yapılan KSS olmak üzere toplamda 8 adet KSS bulunmaktadır. Küçük Sanayi Siteleri ilimizde yaklaşık 7.975 kişiye iş imkânı sağlamaktadır.

MADENCİLİK

Madencilik alanındaki faaliyetler uzun yıllar kamu sektörü eliyle yapılmış, sektörel büyümeyi sağlayacak ölçüde özel kesim yatırımları çekilememiştir.

Malatya İli başta demir, pirofillit ve mermer yatakları olmak üzere doğal kaynaklar bakımından önemli bir yere sahiptir. Söz konusu doğal kaynakların tam olarak değerlendirildiği söylenemez.

DÜNYA KAYISI BAŞKENTİ

Malatya, önemli pirofillit yataklarına sahip olmasına karşın mevcut pirofillit yatakları gerektiği gibi değerlendirilememektedir. Benzer bir durum demir madenleri için de geçerlidir. Ancak son yıllarda özel sektörün madencilik alanındaki yatırımlarında artış görülmektedir.

Madencilik sektörünün ülkemizde yaşadığı genel sorunlara ilaveten bölgeye münhasır sorunlar madenciliğin gelişimini yavaşlatmaktadır. Bu sorunlardan başlıcaları; ilimize ve bölgemize has topoğrafik yapı nedeni ile ulaşım ve taşıma sorunları ve yüksek taşıma maliyeti, yetersiz teknoloji, yetersiz sermaye, maden rezervleri üzerinde bilimsel ve teknik incelemelerin yeterli bir şekilde yapılmamasıdır.

Bu gibi problemler madencilik sektörünün gelişimini olumsuz etkilemektedir. Sektör sorunlarının çözülmesi halinde madencilik il ekonomisinde daha büyük katkı sağlayabilecektir.

ULAŞTIRMA

Karayolları

İlimizde toplam 1.222 km. karayolu ağı bulunmaktadır. Bunun 512 km'si devlet yolu, 710 km.'si il yoludur. Bu yol ağının 362 km bitümlü sıcak karışım (BSK), 818 km sathi kaplama (SK), 42 km diğer yollardan oluşmaktadır.

İl sınırları içerisinde toplam 475 km bölünmüş yol bulunmaktadır. Bölünmüş yolun 36 km'si 2003 yılından önce yapılmış iken, 2003-2025 yılları arasında 439 km daha yapılarak 475 km bölünmüş yol ağına ulaşmıştır. İlimizdeki 1.222 km uzunluğundaki yol ağının %39'u bölünmüş yollardan oluşmaktadır.

Demiryolu

İlimizin demiryolu ağı; doğu, batı, kuzey ve güneyi birbirine bağlayan bir köprü vazifesi görmektedir. Malatya dâhilindeki demiryolu ağı toplamı 224,53 km olup, ülke genelindeki demiryolları ağının yaklaşık %3' ünü teşkil etmektedir.

Havayolu

Malatya Havalimanı Türkiye'de ilk yapılan ve hizmete sunulan havalimanlarından biri olup 1941 yılında Eski Malatya denilen şimdiki Battalgazi'de hizmete girmiştir. 1984 yılından itibaren bugünkü yerinde hizmet vermeye başlamıştır.

Havalimanımız sivil ve askeri amaçlı olup, intifa hakkı DHMİ ile Hava Kuvvetleri Komutanlığındadır. Şehir merkezine 28 Km uzaklıkta olup yıllık yolcu kapasitesi toplamda 1.200.000'dir.

Yapımı devam etmekte olan ve 2026 yılında tamamlanması öngörülen yeni Havaalanı Terminal Binasını tamamlanması ile beraber yıllık yolcu kapasitesi 2.500.000 olacaktır.

İlimizde son yıllarda uçak ve yolcu trafiğinde ciddi bir artış olmuş ve bu artış sürmektedir. 2002 yılında 87.512 olan havayolu yolcu sayısı, 2022 yılı itibarıyla iç ve dış hat olmak üzere; 665.907 olmuştur.

2023 yılı itibarıyla iç ve dış hat olmak üzere; 730.395 kişi olarak gerçekleşmiştir. 2024 yılı itibarıyla iç ve dış hat olmak üzere; 808.182 olarak gerçekleşmiştir. 2025 yılı itibarıyla iç ve dış hat olmak üzere; 849.510 kişi olarak gerçekleşmiştir.

DÜNYA KAYISI BAŞKENTİ

Yıllar İtibariyle Havayolu Yolcu Gelişimi

YILLAR	YOLCU		
	İÇ HAT	DIŞ HAT	TOPLAM
2002	87.512	-	87.512
2015	756.976	10.725	767.701
2016	784.574	5.152	789.726
2017	878.991	7.421	886.412
2018	860.036	11.479	872.136
2019	733.754	9.987	743.741
2020	474.337	4.212	478.549
2021	637.280	14.108	651.388
2022	649.764	16.143	665.907
2023	728.971	2.582	731.553
2024	794.813	13.480	808.294
2025	836.899	12.611	849.510

Haberleşme

Posta Telgraf Teşkilatı (PTT) il genelinde 10 merkez, 11 şube, 10 acente, 1 mobil araç olmak üzere toplam 32 adet işyeri ve 11 adet ATM ile hizmet verilmektedir.

İlimizde 2 gazete günlük, 5 gazete haftalık, 3 gazete aylık ve 2 dergi ise aylık olarak yayınlanmaktadır. Anadolu Haber Ajansı, Demirören Haber Ajansı, İhlas Haber Ajansı, İLKHA Haber Ajansı ve TRT Temsilciliği olmak üzere 5 adet haber ajansı ilimizde hizmet vermektedir.

ENERJİ

2024 yılı itibari ile sisteme giren enerji miktarı 1.525.239,12 kWh, dağıtılan enerji ise 1.344.436,78 kWh enerji olup, kayıp-kaçak oranı %11,85 'dir.

2025 yılı itibari ile sisteme giren enerji miktarı 1.518.091,28 kWh, dağıtılan enerji ise 1.371.843,10 kWh enerji olup kayıp-kaçak oranı %9,63'dür.

Yıllara Göre Elektrik Enerjisi Tüketimi ve Kayıp - Kaçak Oranı

YILLAR	SISTEME GİREN (MWH)	DAĞITILAN (MWH)	KAYIP ENERJİ (MWH)	KAYIP - KAÇAK ORANI
2016	1.187.674,71	1.065.908,42	121.766,28	10,25%
2017	1.259.570,00	1.121.370,10	138.199,90	10,97%
2018	1.270.395,09	1.134.580,65	135.814,43	10,69%
2019	1.263.516,12	1.131.630,42	131.885,70	10,34%
2020	1.267.126,45	1.140.595,96	126.530,49	9,99%
2021	1.344.769,73	1.204.372,35	140.397,38	10,44%
2022	1.297.818,62	1.170.046,73	127.771,89	9,85%
2023	1.082.610,68	941.260,99	141.349,70	13,06%
2024	1.525.239,12	1.344.436,78	180.802,34	11,85%
2025	1.518.091,28	1.371.843,10	146.248,18	9,63%

Doğalgaz

Malatya doğalgaz dağıtım lisans ihalesi 07.07.2005 tarihinde yapılmış ve Malatya'ya 2006 yılında doğalgaz verilmeye başlanmıştır. Halen Yeşilyurt, Battalgazi, Doğanşehir, Akçadağ, Darende, Yazıhan, Kuluncak, Hekimhan, Arapgir ilçelerimizde doğalgaz kullanılmaktadır. 2026 yılı gaz arzı sağlanması planlanan ilçelerimiz ise; Arguvan ve Kale'dir.

Genel olarak doğalgaz abone sayısı 264.712 doğalgaz kullanan abone sayısı 180.745, çekilen toplam hat uzunluğu 2.727 km'dir.

TARIM

Malatya tarıma dayalı bir ekonomiden sanayiye dayalı bir ekonomiye geçiş sürecini yaşamaktadır. Ancak her geçen gün hızlanmakta olan bu sürece karşılık, ekonomisinde tarımın etkisi hala büyüktür. Tarım sektörünün il ekonomisi içerisinde azımsanmayacak bir yer tutmasının en önemli nedenlerinden biri Malatya'nın, kendisi ile özdeşleşen kayısının, adı konmamış başkenti oluşudur. Ülkemizin pek çok yerinde ve dünyanın pek çok ülkesinde kayısı yetiştirilmekte ancak, Malatya kayısı taşıdığı kendine has tadı ve aroması ile kuru kayısı üretimine son derece elverişli bir kayısıdır. Bu ise Malatya'yı dünya kuru kayısı üretiminde ilk sıraya oturtmuş ve markalaşan "Malatya Kayısı" ile haklı bir üne kavuşturmuştur. Dünya kuru kayısı üretiminde ilk sırada yer alan Malatya ekonomisinde kayısıcılığın önemli bir yeri vardır.

Sanayiye dayalı bir ekonomik yapıya ulaşma sürecinde olan ilin, tarım sektöründe üretilen katma değeri azaltmadan, sanayi ve hizmet sektöründe yaratılan katma değeri artırmak suretiyle il ekonomisini sanayi ve hizmet sektörü ağırlıklı ekonomik bir yapıya kavuşturmak durumundadır. İl ekonomisinde tarımın ağırlıklı payı nedeni ile yüksek olan tarımsal istihdam ekonomideki bu gelişmeye paralel azalmaktadır.

İl Arazisinin Dağılımı

İl arazisinin; 382.446 hektarını tarım alanı, 533.779 hektarını mera ve ormanlık ve 315.075 hektarını da diğer alanlar (taşlık-kayalık, su satırları, yerleşim alanları) oluşturmaktadır.

İlimiz arazi yapısı ve tarım alanlarının dağılımına ait detaylı bilgiler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

İlin Arazi Yapısı

İl Arazisinin Dağılımı	Toplam(Ha)
Tarım Alanı (Sulanan, Sulanabilir, Susuz)	382.446
Mera ve Ormanlık Alan (Çayır- Mera, Ormanlık-Fundalık)	533.779
Diğer Alanlar (Taşlık-Kayalık, Su Satırları, Yerleşim Yerleri)	315.075
Toplam	1.231.300

Arazi Sulama Durumu (Ha)

Sulanabilir Alan (Ha)		391.541
Ekonomik Sulanabilir Alan (Ha) (SU)		168.738
Sulanan Alan (Ha)	DSİ	98.569
	Halk - Köy. Hiz.	53.969
		152.538 (%39)

Bitkisel Üretim

Tarımsal üretim; geleneksel usullerden kurtularak, hızla modernleşme yönündedir. Modern tarım teknolojilerinin yaygınlık kazanmasına bağlı olarak, ilde narenciye hariç her türlü bitki yetiştirilebilmektedir. 2024 yılı toplam tarımsal destekleme tutarı 512,5 milyon TL'dir.

11-12 Nisan 2025 tarihlerinde yaşanan zirai don afetinden etkilenen 39.392 çiftimize 808.946 dekar alan için toplam 4 milyar 345 milyon 739 bin TL zirai don ödemesi yapılmıştır. 2025 yıl sonu itibariyle yapılan toplam tarımsal destekleme tutarı ise 4 milyar 454 milyon 771 bin TL'dir.

Kayısı üretimi ilin tarımsal üretimi içerisinde önemli bir yere sahiptir. Dünya kuru kayısı üretiminin yaklaşık %70'ini Malatya gerçekleştirmektedir. Bu açıdan Malatya Türkiye'nin değil dünyanın en önemli kayısı üretim merkezi olup, il'in kuru kayısı üretimi adeta ülke üretimini temsil etmektedir.

2024 yılı Malatya yaş kayısı rekoltesi 690.730 ton, kuru kayısı rekoltesi 107.517 ton düzeyinde gerçekleşmiştir. 2024 yılı ihraç edilen Türkiye kuru kayısı miktarı 76.889 ton, elde edilen gelir ise 410.889.000 (\$) dolardır.

ORMANCILIK

İlimizde ormancılık, sınırlı bir düzeydedir. Önemli orman alanları Pütürge, Doğanşehir, Hekimhan ve Arapgir İlçelerinde bulunmaktadır. Toplam orman alanı 234.745 ha olup il arazisinin %18,81'ine tekabül etmektedir. Verimli orman alanı 81.629 ha, bozuk orman alanı ise 153.115 ha'dır. Kaliteli orman alanının büyük bir kısmı Pütürge İlçemizin sınırları dâhilindedir.

Malatya'da 2015-2025 yılları arasında 43.609 hektarlık alanda toplam 22.563.337 adet fidan dikimi gerçekleştirilmiştir.

Yıllara Göre Fidan Dikim Çalışmaları

Yıl	Alanı (Ha)	Fidan Dikimi (Adet)
2015	4.500	1.454.000
2016	6.607	9.720.000
2017	7.205	1.249.290
2018	6.950	3.250.000
2019	500	3.349.975
2020	779	1.150.000
2021	778	486.825
2022	1.070	560.550
2023	1.800	841.491
2024	1.750	651.200
2025	1570	850.000
Toplam	42.689	22.563.331

TİCARET

Ticaret, iktisadi faaliyetler içerisinde oldukça önemli bir yere sahip olup, ekonominin en canlı ve hareketli alanından birini oluşturmaktadır.

Malatya, ticari hayatın gelişmesi bağlamında bugün geleneksel eşiği aşarak modern pazarlama noktasında bulunmaktadır. İlde artan ekonomik düzey ve alım gücüne bağlı olarak il içinden ve il dışından sermaye grupları ticaret sektörüne dönük yatırımlar yapmaktadırlar. İlde sayıları artan modern alışveriş merkezleri ve canlanan ticaret hayatı bu sürecin en önemli göstergesidir.

Yıl	Yıllara Göre İhracat ve İthalat Değerleri (TÜİK)	
	İhracat (\$)	İthalat (\$)
2002	71.618.000	22.381.000
2015	250.865.000	69.886.000
2016	250.831.000	86.187.000
2017	238.277.000	145.429.000
2018	224.214.000	105.619.000
2019	281.465.000	84.437.000
2020	288.948.752	115.491.819
2021	418.968.000	106.380.000
2022	456.234.000	171.166.000
2023	387.401.000	156.604.000
2024	422.088.000	129.600.000
2025(11 ay)	325.208.000	156.679.000

TURİZM

Malatya tarih boyunca çeşitli kültür ve medeniyetlere ev sahipliği yapmış olup, tarih ve arkeoloji bakımından büyük ve eski bir kültüre sahiptir. İl turizm potansiyeli geçmişten günümüze korunarak taşınmıştır. Gerek sahip olduğu tarihî, doğal ve kültürel zenginlikleri gerekse bölgesinde bulunan önemli turistik değerler Malatya'nın turizm ekonomisini desteklemektedir. 7000 yıllık geçmişe sahip olan ve çok önemli eserleri bünyesinde barındıran **Arslantepe Höyüğü'nün 2021 yılında UNESCO Dünya Kültür Mirası Listesine girmesi İlimizin tanıtılması ve turizminin gelişmesi açısından büyük önemi haizdir.**

Son yıllarda sağlık turizmi, dikkate değer bir gelişim göstermiştir. Turgut Özal Tıp Merkezi, Karaciğer Nakil Merkezi, Onkoloji Hastanesi, Malatya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, özel hastaneler ve ilde her geçen gün artan sağlık yatırımları sektörün gelişiminde önemli bir itici faktördür. İlimizde verilen nitelikli sağlık hizmetlerine ilave olarak Turgut Özal Tıp Merkezinin, organ nakli konusunda gösterdiği başarı ilimizi sağlık turizminde bölgesinde önemli bir noktaya getirmiştir.